

knyttet til eller er ansat ved Udvalget. Det er sandelig ikke lidt, der er udrettet i det forløbne Kvart-Arhundrede. Det kan således nævnes, at i Løbet af det 19. Århundrede og indtil den til Udvalget knyttede Kreds tog fat, var der i Danmark kun skrevet 24 Afhandlinger på ialt henved 900 Sider om Stednavne, medens der indtil nu af Folk knyttede til Udvalget er udgivet Bøger og Afhandlinger, der tilsammen udgør over 2300 Sider! Man vil forstå, det er et særdeles stort Bidrag til Udforskningen af dansk Sprog og Historie, der er givet af Stednavneforskerne. Der er al mulig Grund til at være taknemlig for, at Udvalget blev oprettet i 1910, og man må glæde sig over, at Arbejdet med vore Stednavne er lagt i de bedste Hænder.

August F. Schmidt.

DANSK KULTURHISTORISK MUSEUMS- FORENING.

Aarsmøde i København den 17.—18. Maj 1935.

Mødet, der begyndte Store Bededag Kl. 7 Aften, afholdtes i Oldskriftselskabets Sal paa Nationalmuseet. Følgende Museer havde sendt Repræsentanter: *Hillerød* (Nordsjællands Folkemuseum), *Holbæk*, *Kalundborg*, *Næstved*, *Maribo*, *Odense*, *Middelfart*, *Svendborg*, *Nyborg*, *Hjørring*, *Try*, *Thisted*, *Nykøbing M.*, *Aalborg*, *Randers*, *Hobro*, *Grenaa*, *Ebeltoft*, *Aarhus*, *Aarhus gamle By*, *Vejle*, *Kolding*, *Ringkøbing*, *Herning* og *Varde* samt *Nationalmuseets 1. og 2. Afd.*, *Dansk Folkemuseum*, *Københavns Bymuseum*, *Postmuseet*, *Handels- og Søfartsmuseet paa Kronborg*.

Til *Dirigent* valgtes *Holck*, *Maribo*.

Dagsordenens Punkt 1 *Foreningsmeddelelser*. Formanden, Kredslege *Møller*, *Kalundborg*, oplyste, at *Nyborg Museum*, hvis Repræsentant han bød velkommen, var indtraadt i Foreningen. Dennes Medlemstal er nu steget til 53, hvoraf de 39 er *Provinsmuseer*.

Da Formanden ifjor vendte hjem fra Aarsmødet i *Kolding*, modtog han en Skrivelse fra Undervisningsministeriet, hvori Bestyrelsen anmodedes om at udpege to Repræsentanter til et foreløbigt orienterende Møde i Ministeriet om Spørgsmaalene vedrørende *Provinsmuseerne*. Dette var ingenlunde, hvad vi havde

ventet og haabet, men dog et Skridt i den Retning, som vi ønskede. Bestyrelsen valgte som Foreningens Repræsentanter Formanden og Næstformanden, og Mødet sammenkaldtes derefter til 13. November.

I Forhandlingerne i Undervisningsministeriet deltog foruden Departementschef Graae og Kontorchef Korsgaard som indbudte: Folketingsmand Vanggaard, Direktør Mackeprang, Inspektørerne Brøndsted og C. A. Jensen samt Foreningens to Repræsentanter. Som Indledning gav Departementschefen en kort og klar Oversigt over Provinsmuseernes Stilling og Sagens Forhistorie; med en Tak til Folketingsmand Vanggaard for Resultatet af hans historiske Interesse fremhævede han Betydningen af den nye, særlige Bevilling paa 20,000 Kr.: »det er ikke ofte, at man i et Udvalg kan begynde med at have Penge i Kassen«, og paa Forhaand advarede han stærkt mod en pro-rata Fordeling mellem Provinsmuseerne af denne nye Bevilling. Derefter refererede Departementschefen Museumsforeningens forskellige Andragender, gennemgik de nugældende Regler for Statstilskud, berørte Muligheden af, at Nationalmuseet ligesom Kunstmuseet deponerede Genstande i Provinsmuseerne, nævnedes Betydningen af, at Museerne stiller sig velvilligt overfor Skolebesøg, og fremhævede, at der vel nok i det fremtidige Reglement bør tages Hensyn til, at enkelte Museer har lønnede Embedsmænd, men at dette Forhold selvfølgelig ikke maa nedsætte det udmærkede frivillige og usselviske Arbejde, der nu udføres af mange Museumsledere. Følgende Hovedspørgsmaal vil der sikkert blive at drøfte:

- 1) Provinsmuseernes Organisation og Regulering, derunder Spørgsmaal om Centralmuseer og anden Gruppedeling;
- 2) Provinsmuseernes Forhold til Nationalmuseet, herunder Spørgsmaal om Udveksling og Deponering;
- 3) Provinsmuseernes Adgang til Statsanerkendelse og Statstilskud samt Betingelserne herfor, herunder navnlig de Krav, som bør stilles til Museernes videnskabelige og alment oplysende Opgaver: Museumsgenstandenes Indsamling, Protokolering, Nummerering og Konservering;
- 4) Provinsmuseernes Forhold til Skolerne, i det hele Museernes folkeoplysende Opgave;
- 5) Fagmæssig Kontrol;
- 6) Nyt Reglement vedrørende Statstilskud til de historiske Museer i Provensen.

Den paafølgende Generaldebat kan og skal ikke refereres. Mange Tanker udkastedes, og mange forskellige Forhold belystes: Museernes Trang til større Bevillinger, Museumstyper, Hjemstavnsgaarde, Deponering af Genstande fra Nationalmuseet i Provinsmuseerne, Skolebesøg, Tilsyn, Konsulentvirksomhed og Konserveringshjælp, Samarbejdet mellem Nationalmuseet og Provensen og Ønskeligheden af, at Medarbejdere ved Centralmuseet i større Tal kunde virke som Konsulenter. Hvad angaar det nærmest foreliggende Spørgsmaal, Anvendelsen og Fordelingen af den nye Bevilling, vandt Departementschefens Udtalelse om Fordelingsmaaden almindelig Tilslut-

ning. Folketingsmand Vanggaard oplyste, at den i Hast opnaaede Bevilling, hvis Detailler det havde været umuligt paa Forhaand at drøfte med Fagmændene, i første Række var tænkt anvendt til Indkøb af Museumsgenstande; det gjaldt nu at hjælpe paa den nærmeste Fortids Undladelsessynder overfor Sager fra historisk Tid; i Løbet af en halv Snes Aar maa der reddes saa meget som muligt af den Slags, ellers bliver det for sent! Malerier bør kun komme i Betragtning, forsaavidt det er gamle Billeder af historisk-topografisk Interesse. Museumsdirektør Mackeprang foreslog, at man til en Begyndelse tog et Par Prøveaar for at finde den rette Fremgangsmaade og opnaaede en Tekstanmærkning paa Finansloven, der tillod Overførsel af Besparelser fra det ene Finansaar til det næste; af Bevillingen burde indtil en Fjerdedel kunne anvendes til Konserveringsarbejder, og det vilde være af Betydning, om Nationalmuseet stundom kunde gribe ind og her i København købe Genstande af særlig Interesse for Provinsmuseerne. Museumsforeningens Repræsentanter henstillede, at alle dens Medlemmer fik Adgang til at søge Part i den ekstraordinære Bevilling. Dette Standpunkt fik Tilslutning fra Nationalmuseets Side og mødte Forstaaelse hos Ministeriets Repræsentanter, som imidlertid dog fastholdt, at man i første Omgang burde begrænse Kredsen til de statsunderstøttede Provinsmuseer, ialfald saalænge Ministeriet ikke gennem Skemabesvarelser har faaet nøjere Kendskab til de andre.

Mødet sluttede med Nedsættelsen af et lille Underudvalg, hvis Opgave bliver at drøfte og stille Forslag vedr. de af Departementschefen fremhævede Hovedspørgsmaal.

Efter Mødet har Ministeriet udsendt dels Spørgeskrivelser til de statsunderstøttede Museer om deres Ønsker vedr. de 20,000 Kr., dels Spørgeskemaer til alle Museer; selvom Foreningens Repræsentanter paa det ministerielle Møde tilbød at stille Foreningens indsamlede Materiale til Raadighed, vil det sikkert være heldigt at faa Oplysningerne førte à jour og supplerede med Skemaer fra de Museer, som hidtil ikke har svaret.

Formanden nævnedes desuden, at Hobro Museum havde rettet en Henvendelse til Bestyrelsen om sin vanskelige økonomiske Stilling, og beklagede, at det endnu ikke havde været muligt at skaffe det Hjælp. Ved Museumsinspektør, Frk. Elna Mygdals Fratræden fra hendes Stilling ved Folkemuseet var der sendt hende et Telegram med Tak for den Hjælp, hun havde ydet Provinsens Museer i sine Folkedragtsstudier, og det foresloges nu at sende et Telegram til Folketingsmand Vanggaard (Tilslutning).

Sekretæren, C. A. Jensen, gav en Oversigt over Anvendelsen af den ekstraordinære Bevilling. Efter at Undervisningsministeriet havde indhentet Forslag fra de statsunderstøttede Museer, havde det fastsat følgende Fordelingsliste:

A. Indkøb.

Køge	Barokskab	Kr. 1300
Kalundborg	Rokoko- og Empiremøbler	» 1200
Næstved	Sølvbæger, Renæssancedøre	» 500*
Maribo	Billedskærerarbejder, Skab	» 550
Odense	Kiste, Sølvkaffekande, Glaspokal....	» 1267*
Svendborg	Skibsmodeller	» 175
Hjørring	Sølvbæger og Møbler	» 1600
Aalborg	Sølvsager	» 340
Aarhus hist. Mus. .	Oldsagssamling	» 1000
»	Middelalderlig Stolestadegavi	» 150*
Aarhus gamle By .	Sølvkande	» 1800
Horsens	Sølvkande	» 600
Kolding	Sølvbæger og Skeer	» 200
Sønderborg	Almuesager	» 1000
Tønder	Dieleskab	» 2500
Gml. Estrup	Stole	» 2000
		Kr.16182

B. Konservering.

Rønne	Middelalderlig Altertavle	Kr. 1000
Nykøbing M.	Møbler	» 600
Viborg	Middelalderlig Altertavle	» 1200
Aarhus hist. Mus. .	Bronzealder-Sager	» 500
Herning	Landbosager	» 100
Ribe	Middelalderlige Jernsager	» 200
		Kr. 3600

Restbeløbet kan anvendes til Fotografering af de indkøbte Genstande.

Inden Ministeriet traf sin Afgørelse, har det konfereret med Nationalmuseet. Fra forskellige Provinsmuseer var der udtalt Ønsker om Tilskud til nye Montrer, som dog ikke kunde efterkommes. Efter hvad Formanden har oplyst om Novembermødet i Ministeriet, er det jo givet, at Bevillingen i første Række bør anvendes til Indkøb og i anden til Konservering, og det viste sig hurtigt, at de Summer, som begæredes til disse to Formaal, oversteg den disponible Sum. Et enkelt meget stort Ønske, der vilde have krævet næsten Halvdelen af Beløbet, maatte af denne og andre Grunde udelukkes, men iøvrigt kunde praktisk set alle Provinsmuseernes Ønsker, hvorom der i mange Tilfælde forud var forhandlet med Sekretæren, tages til Følge, og der var endda Dækning for o. 2000 Kr., som i Aarets Løb var brugt til Indkøb i København af Genstande, som nu tilfalder Næstved, Odense og Aarhus. Kun et enkelt Museum, Aarhus, har ønsket og faaet Tilskud til Erhvervelse og Konservering af forhistoriske Oldsager (ialt 1500 Kr); alle de øvrige Erhvervelser gælder Sager fra hi-

storisk Tid. Allerede i dette første Prøveaar har det vist sig, at Bevillingen kan hjælpe til at skaffe Provinsmuseerne værdifulde Forøgelser, som de ellers vilde være ganske ude af Stand til at sikre sig; i Løbet af nogle Aar vil det sikkert kunne mærkes, hvorledes den vil virke til at hæve Samlingernes Niveau. I det enkelte Aar maa Fordelingen efter det nu fulgte System naturligvis blive lidt af et Lotterispil, fordi Indkøbene er afhængige af Tilbuddene, og hvor de dukker op, lader sig jo ikke bestemme. Paa længere Sigt bør det tilstræbes at udjævne Ulighederne, og der vil sikkert allerede næste Gang blive taget særligt Hensyn til de Museer, som ikke er komne med i første Omgang. De Erfaringer, som nu gøres, vil forhaabentlig ogsaa føre til en enklere og hurtigere Expedition, ialfald i visse Tilfælde, hvor Afgørelsen haster. Med lidt Kendskab til Antikvitethandelen ved man jo, at det kan være vanskeligt at holde paa Tilbud i flere Maaneder, og det er ikke umuligt, at nogle af de paa Bevillingslisten opførte Genstande i Ventetiden er solgte paa anden Maade. Kontantforretninger er baade sikrere og billigere. Men kan der end komme Vanskeligheder, er de ganske underordnede i Forhold til de Goder, som denne nye Bevilling vil kunde bringe Provinsmuseerne, forhaabentlig ogsaa de ikke statsunderstøttede.

I Tilslutning til Sekretærens Redegørelse var der udstillet en Del af de ny erhvervede Genstande, især af de lettere transportable Sølvgenstande.

I den følgende, ganske korte Diskussion spurgte *Sørensen*, *Vejle*, og *Højerup*, Nyborg, om de ikke statsunderstøttede eller statsanerkendte Museers Adgang til at faa Del i den nye Bevilling. *Klem*, Kronborg, udtalte Ønsket om en fastere og mere systematisk Organisation og fremhævede, at ogsaa Kronborgmuseet kunde ønske at faa Del i Bevillingen. *Formanden* præciserede, at det ministerielle Reglement af 1915, der burde optrykkes i Fortid og Nutid, endnu var Grundlaget for Tildelingen af Statstilskud, medens Begrebet »Statsanerkendelse« er Fremtidsmusik, indtil videre kun et fra Museumsforeningens Side stillet Forslag (se Bind X, S. 257). Forhaabentlig vil det ministerielle Udvalg tage det med i sine Overvejelser; dets Virkeliggørelse vil utvivlsomt forbedre de ikke statsunderstøttede Museers Stilling med Hensyn til den nye Bevilling. Hvad Kronborgmuseet angik, maatte det fremhæves, at det baade som Centralmuseum for Handel og Søfart og som sorterende under et andet Ministerium end Undervisningsministeriet indtog en Særstilling.

Punkt 2, *Regnskabsaflæggelse*. Kassereren, Uldall, meddelte Hovedpunkterne af det reviderede Regnskab. Aarsindtægten har

været 500 Kr. (50 Kontingenter). Kassebeholdningen er steget fra 1413 Kr. 70 Øre til 1680 Kr. 13 Øre.

Punkt 3. *Søgaard*, Aarhus gamle By, forelagde Spørgsmaalet: Bør et *Standartregister* til Brug for kulturhistoriske Museer oprettes? Købstadmuseet Den gamle By har arbejdet meget for at tilvejebringe et Seddelregister over sine Samlinger, og det føres nu over alle Nyerhvervelser. Registersedlerne har samme Format, som bruges til Sagregistret i Nationalmuseets 2. Afdeling, og de forsynes med Fotografier eller med Tegninger af Genstandene. Men Nationalmuseets Sagregistergruppering (trykt i *Fortid og Nutid*, VI S. 222) lader sig ikke bruge af Købstadmuseet og passer i det hele ikke særlig godt til Provinsmuseernes Krav. Det er bestemt for en Samling, der slutter med Aaret 1660, og det mangler talrige Arter af Genstande fra senere Tider. Det er umuligt at drage Nytte af en Registrant, naar Sedlerne ikke kan ordnes i et fast Gruppesystem, og flere andre Provinsmuseer længes efter en endelig Ordning af denne Sag. Det burde være et Maal at tilvejebringe et fælles Register for alle Landets Provinsmuseer, en Opgave, som Professor Skautrup ved Aarhusmuseet og Institutet for jydsk Sprog- og Kulturforskning i høj Grad interesserer sig for. Taleren havde forhandlet om Spørgsmaalet baade med Professoren og med Magister C. A. Jensen, som havde ydet ham Bistand i hans Forsøg med at udarbejde en ny Sagoversigt paa Grundlag af Nationalmuseets gamle System og med Fastholdelse af dettes Gruppeafdelinger og Gruppenumre, men med visse Ændringer i Underafdelingerne og med Tilføjelse af en hel Del nye Grupper, saa at det bedre egner sig til Brug for Provinsmuseerne. At opnaa Fuldstændighed, saa at alle Arter af Museumssager kommer med, var vanskeligt; man kan stadig finde nye Genstande at indføje. Men Spørgsmaalet trænger sig paa og bør løses.

Efter en Pause, hvori Repræsentanterne nød en let Aftensmad (men maatte savne Tobak), genoptoges Diskussionen.

Klem, Kronborg, fremhævede alle de mange Opgaver, som stilledes Museerne, ogsaa ved Bevaringen af faste Fortidsminder, Gravhøje og Bygninger. Kun ved at stille Krav, opnaar man Resultater. Der bør tilstræbes faste Rammer og faguddannet Ledelse.

Dirigenten henstillede at koncentrere Diskussionen om Sagregisterspørgsmaalet.

Mackeprang, Nationalmuseet: Fredningsagen angaar ikke rigtigt Foreningen, og denne formaar ikke at fremme Forelæggelsen af den nye Naturfredningslov. Provinsmuseerne har nærmere liggende Opgaver. Selv Nationalmuseet falder det saare vanskeligt

at fuldende sin Seddelregistrant; for mange smaa Museer vil det blive uoverkommeligt.

Petersen, Odense: Kartoteker er ikke særligt paakrævede i Øjeblikket. Bibliotekernes Decimalsystem bør tages under Overvejelse.

Alby: Grenaa Museum udarbejder et alfabetisk ordnet Seddelregister.

Thomsen: Holbæk Museum begyndte for en halv Snes Aar siden et Kartotek over Givernavne og senere et Æmnekartotek paa smaa Sedler. Arbejdet er ikke uoverkommeligt. Unge Damer kan udskrive Kort for 2 Øre Stykket.

Uldall: For de større Provinsmuseers Vedkommende vil Kartoteker være meget nyttige. Men Hovedsagen er, at selve Protokollen er i Orden.

Jensen: Kun et Mindretal af Museer kan løse Opgaven, men netop af Hensyn til disse bør Gruppesystemet klares.

Thomsen henstillede, at Foreningen lod fremstille en »færdig-syet« Inventarprotokol. *Uldall*: Dansk Folkemuseum har en saadan (70 Kr.). *Mackeprang*: Inventarprotokollen er det vigtigste!

Dirigenten foreslog Udvalg. Til Medlemmer af dette valgtes Søgaard, Jensen, Thomsen og Uldall.

Punkt 7, Eventuelt maatte udgaa af Dagsordenen.

Valg. De tre efter Tur afgaaende Bestyrelsesmedlemmer, Hansen, Møller og Norn, genvalgtes. Møller som Formand.

Aftenmødet sluttedes med, at der bortauktioneredes enkelte Fajancer, som erhvervedes af Kronborg og Maribo.

Lørdag Form. d. 18. besøgte Repræsentanterne i stort Tal Nationalmuseets *Konserveringsanstalt*, hvor Konservator G. Rosenberg for en interesseret Tilhørerkreds demonstrerede Redskaber og Metoder til Konservering af Oldsager, baade Metaller og Træ. Derefter gennemvandrede Nationalmuseets forhistoriske Afdeling samt Rummene fra Perioden 1536—1740, hvor Museets Nyopstillinger paa dette Tidspunkt var i fuldt Arbejde inden Aabningen for Publikum, der fandt Sted 2. Juli.

Umiddelbart efter Mødet afsendte Formanden følgende Telegram til Folketingsmand Vanggaard, Vandstedlund, Hjørring:

Dansk kulturhistorisk Museumsforening, paa hvis Aarsmøde der nu er givet Oversigt over Fordelingen af det første Aars Lotteri-Indkøb, beder Dem modtage sin oprigtigste Tak for den betydningsfulde Hjælp, De har ydet os ved at skaffe Provinsmuseerne Del i Klasselotteriets Overskud, og for den aldrig svigende Interesse, hvormed De omfatter de kulturhistoriske Museers Sag.